

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

M. Tvllii Ciceronis Epistolae

Cicero, Marcus Tullius

Halae Magdebvrgicae, MDCCLVII.

VD18 12794317

Liber Sextvs Decimvs.

urn:nbn:de:gbv:45:1-17061

Rescripsi ad omnia tua. nunc nostra accipe. Quintus filius usque Puteolos: mirus civis, ut tu Favonium, Asinium dicas: & quidem duas ob causas, & ut mecum; & σπείσασθαι vult cum Bruto, & Cassio. Sed tu quid ais? scio enim te familiarem esse Othonum. ait hic sibi Juliam ferre. constitutum enim esse discidium. quæsit ex me pater, qualis esset fama. dixi, nihil sane me audisse (nesciebam enim, cur quæreret) nisi de ore, & patre. sed quorsus, inquam? at b. ille, filium velle. tum ego, etsi ἐβδελυττόμην, tamen negavi putare me illa esse vera: σκοπὸς (hoc est enim) huic nostro nihil præbere. illa autem ἔπαρά τῆτο. ego tamen suspicor hunc, ut solet allucinari k). sed velim quæras (facile autem potes) & me certiozem. Obsecro te, quid est hoc? Signata jam epistola, Formiani, qui apud me cenabant, Plancum se ajebant, hunc Buthrotium, pridie, quam hoc scribebam, id est IIII nonas, vidisse demissum sine phaleris: servulos autem dicere, eum, & agripetas ejectos a Buthrotiis. macte. sed amabo te, perscribe mihi totum negotium.

k) alucinari.

M. TVLLII CICERONIS
EPISTOLARVM
AD
ATTICVM,
LIBER SEXTVS DECIMVS.

ARGVMENTVM.

Male affecta oppressaque civitate armis Antonii, rei que publicæ salute desperata, quod adhuc C. Cesare vivente cogitaverat, iter in Graciam Cicero est ingressus, re tamen prius lente deliberata, quod & futuris de se hominum sermonibus moveretur, & agre a suis villulis Italiaque avelleretur. Ergo Pu-

Puteolos primum progressus, inque Neside Brutum allocutus, classem una cum Cassio parantem, qua ille in Macedoniam, hic in Syriam navigarent: Kalendis Sext. Rhegio conscendens; venit Syracusas. unde cum transmittere vellet in Græciam, bisque ad Leucopetram, quod est agri Rhegini promontorium, Austro rejectus esset, profectiois consilium abiecit: eoque magis, quod boni quidam nuntii eo Roma venerunt, fore ut Antonius esset in potestate Senatus, Senatores in urbem redirent, res conveniret. Hac igitur spe commotus Romam rediit, urbemque ingressus est kalendis Septembris. & XIII Non. hoc est postridie kalendas, ut scribitur Pbilip. V. eam dixit orationem, quæ est in Antonium prima. Fuit deinde partim Romæ, partim in suis prædiis: quæ omnia commemorantur sex primis epistolis. Reliquæ scriptæ sunt incertis quidem diebus magna ex parte: omnes tamen ante kal. Jan. quo toto tempore, hæc gesta fuisse traduntur. Cum M. Antonius & Octavianus occultis potius odiis inter se, quam aperta vi certarent, alterque alterum insidiis prævertere conaretur: Antonius ante diem VII Id. Oct. Brundisium venit, profectus obviam legionibus Macedonicis quatuor, ut eas sibi pecunia conciliaret: quas tamen, quod quidam ab Octaviano præmissi, multo plus obtulerant, attrahere ad se non potuit. Itaque & Martia & Decima illum postea deseruerunt, & ad Octavianum transierunt: qui item Octavianus eo ipso tempore, quo Antonius Brundisii fuit, ipse in Campaniam pergens, magnum veteranorum numerum, ingenti spe, ingentique pecunia cepit. nimirum denariis, ut Cicero ait, cccc. Idque initium fuit armorum inter ipsos, cum antea neque bellum gererent, neque pacem haberent. Et hoc tempus illud fuit, cum Cicero ab Octaviano, per speciem capeffendæ Reip. in Antonium sollicitatus est; nihil se, nisi de illius consilio, nec nisi per senatum facturum, pollicente. Scriptæ sunt omnes, Antonio & Dolabella Coss. ex a. d. VII. Id. Quint. ad Nonas circiter Decembris. Atque his quidem, multa alia continentur, sed vel domestica, vel huc pertinentia.

I CICERO ATTICO, S.

NONIS Quint. veni in Puteolanum. postridie jens ad Brutum in Nesidem hæc scripsi. sed eo die, quo veneram, cenanti Eros tuas litteras. Itane? Nonis Juliis? Dii hercule istis! sed stomachari totum diem licet. quidquamne turpius, quam Bruto, Juliis? redeo ad meum igitur, ἔτι ἐῶμεν? nihil vidi. Sed quid est quæso, quod agripetas Buthroti concisos audio? quid autem Plancus tam cursim (ita enim audiebam) a) diem, & noctem? sane cupio scire quid sit. Meam profectionem laudari gaudeo. Dymæos, agro pulfos, mare infestum habere, nil mirum. videndum est, ut mansio laudetur. ἐν ὁμοπλασίᾳ Bruti videtur aliquid præsidii esse. sed, opinor, minuta navigia. sed jam p. sciam, & ad te cras. De Ventidio, πανικὸν puto. De Sexto, ²⁵¹ pro certo habebatur, haud arma. quod si verum est; sine bello civili video servendum. quid ergo? kal. Jan. in Pansa spes? λῆξϙ πολὺς, in vino, & in somno istorum. De ccx, optime Ciceronis rationes explicentur. Ovius enim recens: is multa, quæ vellem: in his ne hoc quidem malum, in mandatis fat abunde: H-S LXXII satis esse, affatim prorsus; sed Xenonem perexigue, & γλισχεως præbere, id est minutatim. quo plus permutasti, quam ad fructum insularum, id ille annus habeat, in quem itineris sumptus accessit. hinc ex kal. April. ad H-S LXXX accommodetur. nunc enim insulæ tantum. videndum enim est, quid, cum Romæ erit. non enim puto focrum illam ferendam. Pindaro decumano negaram. Nunc, cujus rei causa tabellarium miserim, accipe. Q. filius mihi pollicetur se Catonem. egit autem & pater, & filius, ut tibi sponderem: sed ita, ut tum crederes, cum ipse cognoffes. huic ego litteras ipsius arbitrato dabo. eæ te ne moverint. has scripsi in eam partem, ne me motum putares. dii faxint, ut faciat ea, quæ promittit! commune enim gaudium. sed ego nihil dico amplius. is hinc VII idus. ait enim attributionem in idus, se autem urgeri acriter. tu ex meis litteris,

a) videbatur Grævio: *imandiebam*.

litteris, quo modo respondeas, moderabere. Plura, cum & Brutum videro; & Erotem remittam. Atticæ meæ excusationem accipio, eamque amo plurimum: cui, & Piliæ salutem.

CICERO ATTICO, S. 2

SEXTO idus duas epistolas accepi, unam a meo tabellario, alteram a Bruti. De Buthrotiis longe alia fama ^{b.} in his locis fuerat: sed cum aliis multis hoc ferendum. Erotem remisi citius, quam constitueram, ut esset qui Hortensio: & quia equitibus quidem ait se idibus constituisse. Hortensius vero impudenter. nihil enim debetur ei, nisi ex tertia pensione, quæ est kal. Sext. ex qua pensione ipsa major pars est ei soluta aliquanto ante diem. sed hæc Eros videbit idibus. De Publilio autem, quod perscribi oportet, moram non puto esse faciendam. sed cum videas, quantum de jure nostro decefferimus, qui de residuis cccc H-S, cc præsentia solverimus, reliqua rescribamus; loqui cum eo, si videbitur, poteris, eum commodum nostrum expectare debere, cum tanta sit a nobis jactura facta juris. Sed amabo te, mi Attice, (videsne quam blande?) omnia nostra, quoad eris Romæ, ita gerito, regito, gubernato, ut nihil a me expectes. quamquam enim reliqua satis apta sunt ad solvendum; tamen fit sæpe, ut ii, qui debent, non respondeant ad tempus. si quid ejusmodi acciderit, ne quid tibi sit fama mea potius. non modo versura, verum etiam venditione, si ita res coget, nos vindicabis. Bruto tuæ litteræ gratæ erant. fui enim apud illum multas horas in Neside, cum paullo ante tuas litteras accepissem. delectari mihi Tereo videbatur, & habere majorem Accio, quam Antonio, gratiam. mihi autem quo lætiora sunt, eo plus stomachi & molestiæ est, populum Romanum manus suas non in defendenda republica, sed in plaudendo consumere. mihi quidem videntur istorum animi incendi etiam ad repræsentandam improbitatem suam. sed tamen, *dum modo doleant aliquid, doleant quodlibet.* Consilium meum quod ais quotidie magis laudari, non moleste fero; exspecta-

spectabamque, si quid de eo ad me scriberes. ego enim
 p. in varios sermones incidebam. quin etiam idcirco trahe-
 252 bam, ut quam diutissime integrum esset. sed quoniam fur-
 a. cilla extrudimur, Brundisium cogito. facilior enim, & ex-
 plorator devitatio legionum fore videtur, quam pirata-
 rum, qui apparere dicuntur. Sestius vi idus exspectaba-
 tur, sed non venerat, quod sciam. Cassius cum classicu-
 la sua venerat. ego, cum eum vidissem v kal. in Pompejanum
 cogitabam, inde Aculanum. nosti reliqua. De Tutia ita
 putaram. De Æbutio, non credo: nec tamen curo plus,
 quam tu. Planco, & Oppio scripsi equidem, quoniam ro-
 garas: sed, si tibi videbitur, ne necesse habueris reddere.
 cum enim tua causa fecerint omnia; vereor, ne meas litte-
 ras supervacaneas arbitrentur. Oppio quidem utique:
 quem tibi amicissimum cognovi. verum, ut voles. Tu,
 quoniam scribis hiematurum te in Epiro, feceris mihi gra-
 tum, si ante eo veneris, quam mihi in Italiam te auctore
 veniendum sit. litteras ad me quam sapissime, si de rebus
 minus necessariis aliquem nactus; sin autem erit quid ma-
 jus, domo mittito b). *Ἡρακλείδιον*, si Brundisium salvi,
 adoriemur. de Gloria misi tibi. custodies igitur, ut soles:
 (sed notentur eclogarii) quos Salvius, bonos auditores na-
 ctus, in convivio duntaxat legat. mihi valde placent: mal-
 lem tibi. Etiam atque etiam vale.

3 CICERO ATTICO, S.

TV vero sapienter. nunc demum enim rescribo his lit-
 teris, quas mihi misisti, convento Antonio Tiburi. sa-
 pienter igitur, quod manus dedisti, quodque etiam ultro
 gratias egisti. certe enim, ut scribis, deseremur potius a
 republica, quam a re familiari. quod vero scribis te ma-
 gis & magis delectari, o TITE SI QUID EGO: addis mi-
 b. hi scribendi alacritatem. Quod Erotem non sine munu-
 sculo exspectare dicis; gaudeo, non fefellisse eam rem opi-
 nionem tuam: sed tamen idem *σύνταγμα* misi ad te re-
 tractatus, & quidem *ἀρχέτυπον* ipsum, crebris locis in-
 cul-

q) emittito.

culcatum & refectum. hunc tu tralatum in macrocolum lege arcano convivis tuis: sed, si me amas, hilaris, & bene acceptis; ne in me stomachum erumpant, cum sint tibi irati. De Cicerone, velim ita sit, ut audimus. De Xenone, coram cognoscam: quamquam nihil ab eo arbitror neque indiligenter, neque illiberaliter. De Herode, faciam, ut mandas: & ea, quæ scribis, ex Saufejo, & e Xenone cognoscam. De Q. filio, gaudeo tibi meas litteras prius a tabellario meo, quam ab ipso, redditas: quamquam te nihil fefellisset. verumtamen. sed exspecto, quid ille tecum, quid tu vicissim: nec dubito, quin suo more uterque. sed eas litteras Curium mihi spero redditurum: qui quidem, etsi per se est amabilis, a meque diligitur; tamen accedit magnus cumulus commendationis tuæ. Litteris tuis satis responsum est. nunc audi, quod, etsi intelligo scribi necesse non esse, scribo tamen. Multa me movent in discessu, in primis mehercule, quod dijungor a te. movet etiam navigationis labor, alienus non ab ætate solum nostra, verum etiam a dignitate; tempusque discessus subabsurdum. relinquimus enim pacem, ut ad bellum revertamur; quodque temporis in prædiolis nostris, & belle ædificatis, & satis amœnis consumi potuit, in peregrinatione consumimus. consolantur hæc. aut proderimus aliquid Ciceroni: aut, quantum profici possit, judicabimus. deinde tu jam, ut spero, & ut promittis, aderis. quod quidem si acciderit, omnia nobis erunt meliora. Maxime autem me angit ratio reliquorum meorum: quæ quamquam explicata sunt; tamen, quod & Dolabellæ nomen in iis est, & attributione mihi nomina ignota, conturbor: nec me ulla res magis angit ex omnibus. itaque non mihi videor errasse, quod ad Balbum scripsi apertius, ut, si quid tale accidisset, ut non concurrerent nomina, subveniret; meque tibi etiam mandasse, ut, si quid ejusmodi accidisset, cum eo communicares: quod facies, si tibi videbitur, eoque magis, si proficisceris in Epirum. Hæc ego conscendens e Pompejano tribus actuariolis, decem scalmis. Brutus

P.
253
a.

tus erat in Neside etiam nunc, Neapoli Cassius. Ecquid amas Dejotarum, & non amas Hieram? qui, ut Blesamius venit ad me, cum ei præscriptum esset, ne quid sine Sexti nostri sententia ageret; neque ad illum, neque ad quemquam nostrum retulit. Atticam nostram cupio absentem suaviari: ita mihi dulcis salus visa est, per te missa ab illa. referes igitur ei plurimam, itemque Piliæ dicas velim.

CICERO ATTICO, S.

⁴
ITA ut heri tibi narravi, vel fortasse hodie (Quintus enim altero die se ajebat) in Nesida VIII idus. ibi Brutus. quam ille doluit de nonis Juliis? mirifice est conturbatus. itaque sese scripturum ajebat, ut venationem etiam, quæ postridie ludos Apollinares futura est, proscriberent, III. ID. QVINT. Libo intervenit. is Philonem, Pompeji libertum, & Hilarum, suum libertum, venisse a Sexto cum litteris ad consules, sive quo alio nomine sunt. earum exemplum nobis legit. dixi, quid videretur: pauca παρα λέξι: cetero qui & satis graviter, & non contumaciter. tantum addi placuit, quod erat, COSS. solum, ut esset, PRÆTT. TRIBB. PLEB. b. SENATVI; ne illi non proferrent eas, quæ ad ipsos missæ essent. Sextum autem nuntiant cum una solum legione fuisse Karthagine: eique eo ipso die, quo oppidum Boream cepisset, nuntiatum esse de Cæsare: capto oppido, miram lætitiâ, commutationemque animorum, concursumque undique: sed illum ad sex legiones, quas in ulteriore reliquisset, revertisse. ad ipsam autem Libonem scripsit, nihil esse, nisi ad larem suum liceret. summa postulatorum, ut omnes exercitus dimittantur, qui ubique sint. Hæc fere de Sexto. De Buthrotiis undique quærens, nihil reperiebam. alii, concisos agripetas: alii, Plancum, acceptis nummis, relictis illis, aufugisse. itaque non video sciturum me, quid ejus sit, ni statim aliquid litterarum. Iter illud Brundisium, de quo dubitabam, sublatum videtur. legiones enim adventare dicuntur. hæc autem navigatio habet quasdam suspiciones periculi. itaque constituiebam uti ὁμοπλοῶ. paratiorem offendi Brutum, quam audiebam.
nam

nam & ipse Domitius bona plane habet dicota: suntque navigia præterea luculenta Sestii, Buciliani, ceterorum. nam Cassii classem, quæ plane bella est, non numero ultra fretum. illud est mihi submolestum, quod parum Brutus properare videtur. primum confectorum ludorum nuntios expectat: deinde, quantum intelligo, tarde est navigaturus; consistens in locis pluribus: tamen arbitror esse commodius tarde navigare, quam omnino non navigare: & si, cum procefferimus, exploratiora videbuntur, Etesius utemur.

CICERO ATTICO, S.

5

TVAS jam litteras Brutus expectabat: cui quidem ego non novum attuleram de Tereo Atrii. ille Brutum putabat. sed tamen rumoris nescio quid afflaverat, commif-^{p.}sione Græcorum, frequentiam non fuisse: quod quidem me²⁵⁴ minime fefellit. scis enim, quid ego de Græcis ludis existimem, nunc audi quod pluris est, quam omnia. Quintus fuit mecum dies complures: &, si ego cuperem, ille vel plures fuisset: sed, quantum fuit, incredibile est, quam me in omni genere delectarit: in eoque maxime, in quo minime satisfaciebat. sic enim commutatus est totus & scriptis meis quibusdam, quæ in manibus habebam, & assiduitate orationis, & præceptis, ut tali animo in rempublicam, quali nos volumus, futurus sit. hoc cum mihi non modo confirmasset, sed etiam persuasisset; egit mecum accurate multis verbis, tibi ut sponderem, se dignum & te, & nobis futurum; neque se postulare, ut statim crederes: sed, cum ipse perspexisses, tum ut se amares. quod nisi fidem mihi fecisset, judicassemque hoc, quod dico, firmum fore; non fecissem id, quod dicturus sum. duxi enim mecum adolescentem ad Brutum. sic ei probatum est, quod ad te scribo, ut ipse crediderit; me sponsorem accipere noluerit: eumque laudans amicissime mentionem tui fecerit: complexus, osculatusque dimiserit. Quamobrem etsi magis est, quod gratuler tibi, quam quod te rogem, tamen etiam rogo, ut, si quæ minus antea propter

N n n

infr-

infirmi-
tatem ætatis constanter ab eo fieri videbantur, ea
judices illum abjecisse; mihi que credas, multum allaturam,
vel plurimum potius, ad illius iudicium confirmandum,
auctoritatem tuam. Bruto cum sæpe iniecissem de ὁμο-
πλοία, non perinde, atque ego putaram, arripere visus
est. existimabam μετεωρότερον esse: & hercule erat, & ma-
xime de ludis. at mihi, cum ad villam redissem, Cn. Luc-
cejus, qui multum utitur Bruto, narravit, illum valde mo-
rari, non tergiversantem, sed expectantem, si qui forte
b. casus. itaque dubito, an Venusiam tendam, & ibi exspe-
ctem de legionibus: si aberunt, ut quidam arbitrantur,
Hydruntem: si neutrum erit ἀσφαλές, eodem revertar.
jocari me putas? moriar, si quisquam me tenet præter te,
etenim circumspice: sed ante erubesco. O dies in auspi-
ciis Lepidi lepide descriptos, & apte ad consilium reditus
nostri. magna εἰσπῆ ad proficiscendum tuis litteris. atque
utinam te illic! sed ut conducere putabis. Nepotis epi-
stolam expecto. cupidus ille meorum? qui ea, quibus
maxime γαυριῶ, legenda non putet? & ais μετ' ἀμύμων.
p. tu vero ἀμύμων: ille quidem ἀμβροτῶ. Mearum epi-
255 stolarum nulla est συναγωγή: sed habet Tiro instar septua-
a. ginta. & quidem sunt a te quædam sumendæ. eas ego,
oportet, perspiciam, corrigam. tum denique edentur.

6

CICERO ATTICO, S.

EGO adhuc (perveni enim Vibonem ad Sicam) magis
commode, quam strenue navigavi: remis enim magnam
partem: prodromi nulli. illud satis opportune: duo sinus
fuerunt, quos tramitti oportet, Pæstanus, & Vibonensis:
utrumque pedibus æquis c) transmisimus. veni igitur ad
Sicam octavo die e Pompejano, cum unum diem Velie
constitissem: ubi quidem fui sane libenter apud Talnam
nostrum: nec potui accipi, illo absente præsertim, libe-
ralius. ix kal. igitur ad Sicam. ibi tanquam domi meæ sci-
licet. itaque obduxi posterum diem. sed putabam, cum
Re-

c) equis. sed probat tamen cum Salmasio: æquis.

Regium venissem, fore, ut illic, *δολιχὸν πλόον ὀρμαίνοντες*, cogitarem, corbitane Patras, an actuariolis ad Leucopetram Tarentinorum, aut inde Corcyram: & si oneraria, statimne freto, an Syracusis. hac super re scribam ad te Regio. Mehercule, mi Attice, sæpe mecum, *ἢ δεῦρ' ὁδὸς σοι τί δύναται;* cur ego tecum non sum? cur, ocellos Italiae, villulas meas non video? sed id satis superque. tecum me non esse? quid fugientem? periculumne? id nunc quidem, nisi fallor, nullum est. ad ipsum enim revocat me auctoritas tua. scribis enim in caelum ferri profectioem meam, sed ita, si ante kal. Jan. redeam: quod quidem certe enitar. malo enim vel cum timore domi esse, quam sine timore Athenis tuis. sed tamen prospice, quo ista vergant: mihi que aut scribe, aut quod multo malim, affer ipse. hæc hæctenus. Illud velim in bonam partem accipias, me agere b. tecum, quod tibi majori curæ sciam esse, quam ipsi mihi. nomina mea, per deos, expedi, exsolve: belle reliqua reliqui. sed opus est diligentia, coheredibus pro Cluviano kal. Sext. persolutum ut sit. cum Publilio quo modo agendum sit, videbis. non debet urgere, quoniam jure non utimur, sed tamen ei quoque satisfieri plane volo. Terentiæ vero, quid ego dicam? etiam ante diem, si potes, quin, si, ut spero, celeriter in Epirum; hoc, quod satisdato debeo, peto a te, ut ante provideas, planeque expedias, & solum relinquant. sed de his satis; metuoque, ne tu nimium putes. nunc negligentiam meam cognosce. De Gloria librum ad te misi: at in eo proœmium id est, quod in Academico tertio. id evenit ob eam rem, quod habeo volumen proœmiorum. ex eo eligere soleo, cum aliquod *σύγγραμμα* institui. itaque jam in Tusculano, qui non meminissem me ab usum isto proœmio, conjeci id in eum librum, quem tibi misi. cum autem in navi legerem Academicos, agnovi erratum meum. itaque statim novum proœmium exaravi; tibi misi. tu illud defecabis, hoc agglutinabis. Piliæ salutem dices, & Atticæ, deliciis atque amoribus meis.

CICERO ATTICO, S.

⁷
OCTAVO id. Sext. cum a Leucopetra profectus (inde enim tramittebam) stadia circiter ccc processissem, rejectus sum austro vehementi ad eandem Leucopetram. ibi cum ventum exspectarem (erat enim villa Valerii nostri, ut familiariter essem, & libenter) Regini quidam, ^{p.} illustres homines, eo venerunt, Roma sane recentes; in ^{a.} iis Bruti nostri hospes, qui Brutum Neapoli reliquisset. hæc afferebant, edictum Bruti & Cassii; & fore frequentem senatum kal. a Bruto & Cassio litteras missas ad consulares, & prætorios; ut adessent, rogare. summam spem nuntiabant, fore, ut Antonius cederet, res conveniret, nostri Romam redirent. addebant etiam, me desiderari, subaccusari. quæ cum audissem, sine ulla dubitatione abieci consilium profectionis, quo mehercule ne antea quidem delectabar. lectis vero tuis litteris, admiratus equidem sum, te tam vehementer sententiam commutasse; sed, non sine causa, arbitrabar. etsi, quamvis non fueris suasor & impulsor profectionis meæ, approbator certe fuisti, dummodo kal. Jan. Romæ essem. ita fiebat, ut, dum minus periculi videretur, abessem, in flammam ipsam venirem. sed hæc, etiam si non prudenter, tamen ἀνεμέσητα sunt; primum, quod de mea sententia acta sunt; deinde, etiam si te auctore, quid debet, qui consilium dat, præstare præter fidem? Illud admirari satis non potui, quod scripsisti his verbis: *veni igitur tu, qui εὐθανασίαν: veni; relinques patriam?* An ego relinquebam, aut tibi tum relinquere videbar? tu id non modo non prohibebas, verum etiam approbabas. graviora, quæ restant. *Velim σχόλιον aliquod elimes ad me, oportuisse te istuc facere.* Itane, mi Attice, defensione eget meum factum, præsertim apud te, qui id mirabiliter approbasti? ego vero istum ἀπολογισμὸν συντάξομαι, sed ad eorum aliquem, quibus invitis & dissuadentibus profectus sum: etsi quid jam opus est σχολίω? si perseverassem, opus fuisset. at hoc ipsum non constanter. nemo doctus umquam (multa autem de hoc genere scripta

scripta

scripta sunt) mutationem consilii, inconstantiam dixit esse. deinceps igitur hæc. *Nam si a Phædro nostro, expedita excusatio esset. nunc quid respondemus?* Ergo id erat meum factum, quod Catoni probare non possum, flagitii scilicet plenum, & dedecoris. utinam a primo ita tibi esset visum! tu mihi, sicut esse soles, fuisses Cato. Extremum illud vel molestissimum. *Nam Brutus noster silet:* hoc est, non audet hominem id ætatis monere. aliud nihil habeo, quod ex iis a te verbis significari putem: & hercule ita est. Nam XVI kal. Sept. cum venissem Veliam, Brutus audivit. erat enim cum suis navibus apud Helerem fluvium citra Veliam millia passuum IIII pedibus ad me statim. dii immortales, quam valde ille reditu, vel potius reversione mea lætatus? effudit illa omnia, quæ tacuerat; ut recordarer illud tuum, *nam Brutus noster silet.* maxime autem dolebat, me kal. Sext. in senatu non fuisse. Pisonem ferebat in cælum: se autem lætari, quod effugissem duas maximas vituperationes; unam, quam itinere faciendo me intelligebam fuscipere, desperationis, ac relictionis reipublicæ (flentes mecum vulgo querebantur, quibus de meo ceteri reditu non probabam); alteram, de qua Brutus, & qui una erant, (multi autem erant) lætabantur, quod eam vituperationem effugissem, me existimari ad Olympia. hoc vero nihil turpius, quovis reipublicæ tempore: sed hoc, ἀναπολόγητον. ego vero austro gratias miras, qui me a tanta infamia averterit. Reversionis has speciosas causas habes, justas illas quidem, & magnas: sed nulla justior, quam quod ru idem aliis litteris: *provide, si cui quod debetur, ut sit unde par pari respondeatur.* Mirifica enim δυσχεστία est propter metum armorum. in freto medio hanc epistolam legi, ut, quid possem providere, in mentem mihi non veniret, nisi ut præfens me ipse defenderem. Sed hæc hæctenus. reliqua coram. Antonii edictum legi a Bruto, & horum contra, scriptum præclare. sed quid ista edicta valeant, aut quo spectent, plane non video: nec ego nunc, ut Brutus censebat, istuc ad rempublicam capeffendam venio. quid enim

fieri potest? num quis Pisoni est assensus? num rediit ipse postridie? sed abesse hanc ætatem longe a sepulcro negant oportere. Sed obsecro te, quid est quod audivi de Bruto? Piliam *πειραζεσθαι παραλύσει*, te scripsisse ajebat. valde sum commotus: etsi idem, te scribere, sperare melius. ita plane velim. ei dicas plurimam salutem, & suavissimæ Atticæ. Hæc scripsi navigans, cum Pompejanum accederem, XIII kal.

8 CICERO ATTICO, S.

CVM sciam, quo die venturus sim, faciam, ut scias. impedimenta exspectanda sunt, quæ Anagnia veniunt: & familia ægra est. Kal. vesperi litteræ mihi ab Octaviano. magna molitur. veteranos, quique Casilini, & Calatiæ sunt, perduxit ad suam sententiam: nec mirum: quingenos denarios dat: cogitat reliquas colonias obire. plane hoc spectat, ut se duce bellum geratur cum Antonio. itaque video paucis diebus nos in armis fore. quem autem sequamur? vide nomen: vide ætatem: atque a me postulat, primum ut clam colloquatur mecum, vel Capuæ, vel non longe a Capua. puerile hoc quidem, si id putat clam fieri posse. docui per litteras, id nec opus esse, nec fieri posse.

b. misit ad me Cæcinam quendam Volaterranum, familiarem suum, qui hæc pertulit, Antonium cum legione Alaudarum ad urbem pergere, pecunias municipiis imperare, legionem sub signis ducere. consultabat, utrum Romam cum *ciō ciō ciō* veteranorum proficisceretur, an Capuam teneret, & Antonium venientem excluderet; an iret ad tres legiones Macedonicas, quæ iter secundum mare superiorum faciunt, quas sperat suas esse. eæ congiarium ab Antonio accipere noluerunt, ut hic quidem narrat, & ei convicium grave fecerunt, concionantemque reliquerunt. quid quæris? ducem se profitetur, nec nos sibi putat deesse oportere. equidem suasi, ut Romam pergeret. videtur enim mihi & plebeculam urbanam, & si fidem fecerit, etiam bonos viros secum habiturus. o Brute, ubi es? quantam *εὐ-*

καί-

καίριαν amittis? non equidem hoc divinavi, sed aliquid tale putavi fore. Nunc tuum consilium exquiro. Romamne venio, an hic maneo, an Arpinum (ἀσφάλειαν habet is locus) fugiam? Romam; ne desideremur, si quid actum videbitur. hoc igitur explica. numquam in maiore ἀπορία fui.

CICERO ATTICO, S. 9

BINAE uno die mihi litteræ ab Octavio; nunc quidem, ut Romam statim veniam: velle se rem agere per senatum. cui ego, non posse senatum ante kal. Jan. quod quidem ita credn. ille autem addit, *consilio tuo*. quid multa? ille urget: ego autem σκήπτωμα. non confido ætati. ignoro, quo animo: nil sine Pansa tuo volo. vereor, ne valeat Antonius: nec a mari discedere libet: & metuo, ne quæ ἀριστεία me absente. Varroni quidem displicet consilium pueri; mihi non. firmas copias habet: Brutum habere potest: & rem gerit palam: centuriat Capuæ; dinumerat. ^{P.} jam jamque video bellum. ad hæc rescribe. Tabellarium ²⁵⁸ a. meum kalend. Roma profectum, sine tuis litteris, miror.

CICERO ATTICO, S. 10

SEXTO kalend. veni ad me in Sinuessanum. eodem die vulgo loquebantur, Antonium mansurum esse Casilini. itaque mutavi consilium. statueram enim recta Appia Romam. facile me ille esset assecutus. ajunt enim eum Cæsarina uti celeritate. verti igitur me a Minturnis Arpinum versus. constitueram, ut ii idus aut Aquini manerem, aut in Arcano. nunc, mi Attice, tota mente incumbere in hanc curam. magna enim res est. tria sunt autem, maneamne Arpini, an propius accedam, an veniam Romam. quod censueris, faciam. sed quamprimum: avide exspecto tuas litteras. vi idus mane in Sinuessano.

CICERO ATTICO, S. 11

NONIS accepi a te duas epistolas: quarum alteram kal. dederas, alteram pridie. igitur prius ad superiorem. Nostrum opus tibi probari lætor: ex quo ἀνδρῶν ipsa ^{fui-}

fuisſi, quæ mihi florentiora ſunt viſa tuo iudicio. cerulas enim tuas miniatulas illas extimeſcebam. De Sica ita eſt, ut ſcribis. aſt ægre me tenui. itaque perſtringam ſine ulla contumelia Sicæ aut Septimiæ: tantum, ut ſciant *παιδες παιδων* ſine fillo *d)* Lucilliano, eum ex C. Fadii filia liberos habuiſſe: atque utinam eum diem videam, cum iſta oratio ita libere vegetur, ut etiam in Sicæ domum introeat! ſed illo tempore opus eſt, quod fuit illis triumviris. moriar, niſi facere. tu vero leges Sexto, ejuſque iudicium mihi perſcribes. *εἰς ἐμοὶ μύριοι*. Caleni interventum, & b. Calvenæ cavebis. Quod ſereris, ne *αδόλεσχ*: mihi tu? quis minus? cui, ut Ariſtophæni Archilochi jambus, ſic epiſtola longiſſima quæque optima videtur. Quod me admones, tu vero etiam ſi reprehenderes, non modo facile paterer, ſed etiam lætarer: quippe cum in reprehentione eſt prudentia cum *εὐμενεία*. ita libenter ea corrigam, quæ a te animadverſa ſunt, eodem jure, quo Rubriana potius, quam quo Scipionis: & de laudibus Dolabellæ deruam cumulum. attamen eſt iſto loco bella, ut mihi videtur, *εἰσωνεία*, quod eum ter contra cives in acie. illud etiam malo, *indigniſſimum eſt hunc vivere*, quam *quid indignius?* *Πεπλογραφίαν* Varronis tibi probari non moleſte fero: a quo adhuc *Ἡρακλείδιον* illud non abſtuli. Quod me hortaris adſcribendum; amice tu quidem, ſed me ſcito agere nihil aliud. Gravedo tua mihi moleſta eſt. quæſo adhibe, quam ſoles, diligentiam. O Tite, tibi prodeſſe lætor. Anagnini ſunt, Muſtella *e)* *ταξιάρχης*, & Laco, qui plurimum bibit. Librum, quem rogas, perpoliam, & mittam. Hæc ad poſterioſem. *Τὰ περὶ τῆς καθήκοντος*, quatenus Pannætius, abſolvi duobus: illius tres ſunt. ſed cum initio diſiſſet ita, tria genera exquirendi officii eſſe; unum, cum deliberemus, honeſtum, an turpe ſit; alterum, utile, an inutile; tertium, cum hæc inter ſe pugnare videantur, quo modo iudicandum ſit: qualis cauſa Reguli; redire honeſtum, manere utile: de duobus primis præclare diſeruit; de

d) valla. ſed ſuſpicatur; ſed ſine ſale Luciliano.

e) Muſtella.

de tertio pollicetur se deinceps: sed nihil scripsit. eum locum Posidonius persecutus. ego autem & ejus librum accessivi, & ad Athenodorum Calvum scripsi, ut ad me τὰ κεφάλαια mitteret; quæ exspecto: quem velim cohortere, & roges, ut quamprimum. in eo est *περὶ τῆς κατὰ Π. 259*
περίστασις καὶ δῆκοντος. Quod de inscriptione quæris; a.
 non dubito quin καὶ δῆκον officium sit, nisi quid tu aliud: sed inscriptio plenior, de officiis. προσφωνῶ autem Ciceroni filio. visum est non ανοικεῖον. De Myrtilo dilucide. o quales tu semper istos! itane in D. Brutum? dii istis. Ego me, ut scripseram, in Pompejanum non abdidit, primo tempestatibus, quibus nil terrius: deinde ab Octaviano quotidie litteræ, ut negotium susciperem, Capuam venirem, iterum rempublicam servarem; Romam utique statim.

--- αἰδέσθην μὲν ἀνήνασθαι, δεῖσαν δ' ὑποδέχθαι.

is tamen egit sane strenue, & agit. Romam veniet cum manu magna: sed est plane puer. putat senatum statim. quis veniet? si venerit, quis, incertis rebus, offendet Antonium? Kal. Jan. erit fortasse præsidio: aut quidem ante depugnabitur. puero municipia mire favent. iter enim faciens in Samnium venit Cales, mansit Teani. mirifica ἀπάντησις, & cohortatio. hoc tu putares? ob hoc ego citius Romam, quam constitueram. simul ac constituerem, scribam. Etsi nondum stipulationes legeram (nec enim Eros venerat) tamen rem pridie idus velim conficias. Epistolas Catinam, Tauromenium, Syracusas commodius mittere potero, si Valerius interpres ad me nomina gratiosorum scripserit. alii enim sunt alias, nostrique familiares fere demortui. publice tamen scripsi, si uti vellet eis Valerius: aut mihi nomina mitteret. De Lepidanis f) feriis Balbus ad me. Usque ad IIII kalend. exspectabo tuas litteras: deque Torquati negotiolo scitutum puto. Quinti litteras ad te misi, ut scires, quam valde eum amaret, quem dolet a te minus amari. Atticæ, quoniam, quod optimum in pueris est, hilarula est, meis verbis suavium des. Vale.

Nnn 5

CICE-

f) Lepidanis.

b. 12 CICERO ATTICO, S.

OPPII epistolæ, quia perhumana erat, tibi mihi exemplum. De Ocella, dum tu muginaris, nec mihi quidquam rescribis, cepi consilium domesticum. itaque me pridie idus arbitror Romæ futurum. commodius est visum, frustra me istic esse, cum id non necesse esset, quam, si opus esset, non adesse: & simul, ne intercluderer, metuebam. ille enim jam adventare potest: etsi varii rumores; multique, quos cuperem veros. nihil tamen certi. ego vero, quidquid est, tecum potius, quam animi pendeam, cum a te absim, & de te, & de me. sed quid tibi dicam? *πονῆμαι* enim g). De *Ἡρακλειδείῳ* Varronis, negotia falsa. me quidem nihil unquam sic delectavit. sed hæc, & alia majora coram.

13 CICERO ATTICO, S.

OCASVM mirificum! VI idus cum ante lucem de Sinuesfano surrexissem, venissemque diluculo ad pontem Tirenium, qui est Minturnis, in quo flexus est ad iter Arpinas, obviam mihi fit tabellarius, qui me offendit *δολιχὸν πλόον ὀρμαίνοντα*. ego statim, cedo, inquam, si quid ab Attico, nondum legere poteramus. nam & lumina dimiseramus; nec satis lucebat. cum autem luceret, ante scripta epistola ex duabus tuis prior mihi legi cæpta est. illa omnium quidem elegantissima. ne sim salvus, si aliter scribo, ac sentio; nihil legi humanius. itaque veniam, quo vocas, modo adiutore te. sed nihil tam *ἀπροσδιόνυσον* mihi primo videbatur, quam ad has litteras, quibus ego a te consilium petieram, te mihi ista rescribere. ecce tibi altera, qua hortaris *παρ' ἠνεμόεντα Μίμαντα, Νήσῃ ἐπὶ Ψυφίης, Appiam ἐπ' ἀρίστειρ' ἔχοντα*. itaque eo die mansi Aquini. longulum sane iter, & via amara h): inde postridie mane proficiscens, has litteras dedi: & quidem, ut a me dimitterem invitissimus, fecerunt Erotis litteræ. rem tibi Tiro narrabit. tu, quid faciendum sit, videbis. præterea, possimne propius accedere (malo enim esse in Tusculano, aut uspiam in suburbano) an etiam

g) *bonum animum* sc. habeamus.

h) *inepta*.

etiam longius discedendum putas, crebro ad me velim scribas. erit autem quotidie, cui des. Quod præterea consulis, quid tibi censeam faciendum, difficile est, cum absim. verumtamen, si pars æque inter se, quiescendum: sin; latius manabit, & quidem ad nos, deinde communiter. avide tuum consilium exspecto. timeo, ne absim, cum adesse me sit honestius: venire non audeo. De Antonii itineribus nescio quid aliter audio, atque ad te scribebam. omnia igitur velim explices, & ad me certa mittas. De reliquo quid tibi ego dicam? ardeo studio historiæ. incredibiliter enim me commovet tua cohortatio. quæ quidem nec institui, nec effici potest sine tua ope. coram igitur hoc quidem conferemus. In præsentia mihi velim scribas, quibus censoribus C. Fannius M. F. tribunus plebis fuerit. videor mihi audisse, P. Africano, L. Mummius. id igitur quæro. tu mihi de iis rebus, quæ novantur, omnia certa, clara. III id. ex Arpinati.

CICERO ATTICO, S. 14

NIHIL erat plane, quod scriberem. nam cum Puteolis essem, quotidie aliquid novi de Octaviano, multa etiam falsa de Antonio. ad ea autem, quæ scripsisti (tres enim acceperam III idus a te epistolas) valde tibi assentior, si multum possit Octavianus, multo firmitus acta tyranni comprobatum iri, quam in Telluris: atque id contra Brutum fore: sin autem vincitur, vides intolerabilem Antonium: ut, quem velis, nescias. O Sestii tabellarium, hominem nequam! postridie Puteolis Romæ se dixit fore. Quod memones, ut pederentim; assentior: etsi aliter cogitabam. nec me Philippus, aut Marcellus movet. alia enim eorum ratio: & si non est, tamen videtur. sed in isto juvene, quamquam animi satis, auctoritatis parum est. tamen vide, si forte in Tusculano recte esse possum, ne id melius sit (ero libentius: nihil enim ignorabo) an hoc, cum Antonius venerit. Sed, ut aliud ex alio, mihi non est dubium, quin, quod Græci κατὰ δῆλον, nos officium. id autem, quid dubitas, quin etiam in rempublicam præclare caderet? nonne dicimus, *consulum officium, senatus officium?* præclare convenit; aut
da

da melius. Male narras de Nepotis filio. valde mehercule moveor, & moleste fero. nescieram omnino esse istum puerum. Caninium perdidit, hominem, quod ad me attinet, non ingratum. Athenodorum, nihil est, quod hortere. misit enim satis bellum *ὑπόμνημα*. Gravedini, quæso, omni ratione subveni. Quintus avi tui pronepos, scribit ad patris mei nepotem, se ex nonis iis, quibus nos magna gessimus, ædem Opis explicaturum, idque ad populum. videbis igitur, & scribes. Sexti iudicium exspecto.

15

CICERO ATTICO, S.

NOLI putare, pigritia me facere, quod non mea manu scribam: sed mehercule pigritia. nihil enim habeo aliud, quod dicam; & tamen in tuis quoque epistolis Alexim videor agnoscere. sed ad rem venio. Ego, si me non improbissime Dolabella tractasset, dubitasset fortasse, utrum remissior essem, an summo jure contenderem. nunc vero etiam gaudeo mihi causam oblatam, in qua & ipse sentiat, & reliqui omnes me ab illo abalienatum: idque præ me feram, & quidem me mea facere, & reipublicæ causa, ut illum oderim. quod cum eam me auctore defendere cœpisset, non modo deseruerit, emptus pecunia, sed etiam, quantum in ipso fuit, everterit. Quod autem quæris, quomodo agi placeat, cum dies venerit; primum velim ejusmodi sit, ut non alienum sit, me Romæ esse, de quo ut de ceteris, faciam, ut tu censueris. de summa autem agi prorsus vehementer & severe volo. etsi, sponsores appellare, videtur habere quandam *δυσωπίαν*: tamen hoc, quale sit, consideres velim. possumus enim, ut sponsores appellentur, procuratores introducere. neque enim illi litem contestabuntur. quo facto, non sum nescius sponsores liberari. sed & illi turpe arbitror, eo nomine, quod satisdato debeat, procuratores ejus non dissolvere; & nostræ gravitatis, jus nostrum sine summa illius ignominia persequi. de hoc quid placeat, rescribas velim: nec dubito, quin hoc totum lenius administraturus sis. Redeo ad rempublicam. Multa mehercule a te sæpe *ἐν πολιτικῷ* genere prudenter: sed his litteris nihil prudentius:

quam

quamquam enim postea, in praesentia i) belle iste puer retundit Antonium, tamen exitum exspectare debemus. at, quæ concio? nam est missa mihi. jurat, ita sibi parentis honores consequi liceat: & simul dextram intendit ad statuam. μηδὲ σωθῆναι ὑπόγειοι τοῖσδε. sed, ut scribis, certissimum esse video discrimen, Cascaë nostri tribunatum: de quo quidem ipso dixi Oppio, cum me hortaretur, ut adolescentem, totamque causam, manumque veteranorum complecterer, me nullo modo facere posse, ni mihi exploratum esset, eum non modo non inimicum tyrannoctonis, verum etiam amicum fore. cum ille diceret, ita futurum: quid igitur festinamus? inquam. illi enim mea opera ante kalend. Januar. nihil opus est. nos autem ejus voluntatem ante idus Decemb. perspicuemus in Casca. mihi valde asensus est. Quamobrem hæc quidem hætenus. Quod reliquum est, quotidie tabellarios habebis, & ut ego arbitror, etiam quod scribas habebis quotidie. Leptæ litterarum exemplum tibi misi; ex quo mihi videtur ερατύλλαξ ille dejectus de gradu. sed tu, cum legeris, existimabis.

Obsignata jam epistola, litteras a te, & a Sexto accepi. nihil jueundius litteris Sexti, nihil amabilius: nam tuæ, breves; priores erant uberrimæ. Tu quidem & prudenter, & amice suades, ut in his locis potissimum sim, quoad audiamus, hæc, quæ commota sunt, quorsus k) evadant. sed me, mi Attice, non sane hoc quidem tempore movet respublica; non quo aut sit mihi quidquam carius, aut esse debeat; sed desperatis etiam Hippocrates vetat adhibere medicinam. quare ista valeant: me res familiaris movet: rem l) dico? immo vero existimatio. cum enim tanta reliqua sint; ne Terentiæ quidem adhuc, quod solvam, expeditum est. Terentiam dico? scis nos pridem jam constituisse Montani nomine H-S xxv dissolvere. pudenter hoc Cicero petierat, ut fide sua. liberalissime, ut tibi quoque placuerat, promiseram; Erotique dixeram, ut sepositum haberet. non modo:

i) Græv. malebat cum J. F. Gronovio: *quamquam enim potest, & in praesentia &c.* k) quorsum. l) rem abest.

modo: sed iniquissimo sc̄nore versuram facere Aurelius coactus est. nam de Terentiæ nomine Tiro ad me scripsit, te dicere, nummos a Dolabella fore. male eum credo intellexisse, si quisquam male intelligit; potius, nihil intellexisse. tu enim ad me scripsisti Cocceji responsum, & iisdem p̄æne verbis Eros. veniendum est igitur vel in ipsam flammam. Turpius est enim privatim cadere, quam publice. itaque ceteris de rebus, quas ad me suavissime scripsisti, perturbato animo, non potui, ut consueram, rescribere. consenti in hac cura, ubi sum, ut me expediam: quibus autem rebus, venit quidem mihi in mentem; sed certe constituere nihil possum, prius quam te videro. qui minus autem ego istic recte esse possim, quam est Marcellus? sed non id agitur: neque id maxime curo. quid curem, vides. adsum igitur.

16

CICERO ATTICO, S.

JVCVNDISSIMAS tuas legi litteras. ad Plancum scripsi: habes exemplum. cum Tirone quid sit locutus, cognovim ex ipso. Cum sorore ages attentius, si te occupatione ista relaxaris.

M. CICERO L. PLANCO PRAET. DES. S.

ATTICI nostri te valde studiosum esse cognovi, mei vero ita cupidum, ut mehercule paucos æque observantes, atque amantes me habere existimem. ad paternas enim magnas, & veteres, & justas necessitudines magnam attulit accessionem tua voluntas erga me, meaque erga te, par atque mutua. Buthrotia tibi causa ignota non est: egi enim sæpe de ea re tecum, tibi que totam rem demonstravi: quæ est acta hoc modo. Ut primum Buthrotium agrum proscriptum vidimus, commotus Atticus libellum composuit. eum mihi dedit, ut darem Cæsari. eram enim cenaturus apud eum, illo die. eum libellum Cæsari dedi: probavit causam; rescripsit Attico, æqua eum postulare: admonuit tamen, ut pecuniam reliquam Buthrotii ad diem solverent. Atticus, qui civitatem conservatam cuperet, pecuniam numeravit de suo. quod cum esset factum, adimus ad Cæsarem, verba
b. fecimus pro Buthrotiis, liberalissimum decretum abstulimus;

mus; quod est obſignatum ab ampliffimis viris. quæ cum eſſent acta, mirari quidem ſolebam, pati Cæſarem convenire eos, qui agrum Buthrotium concupiffent: neque ſolum pati, ſed etiam ei negotio te præficere. itaque & ego cum illo locutus ſum, & ſæpius quidem; ut etiam accuſarer ab eo, quod parum conſtantiaæ ſuæ conſiderem: & M. Meſſalæ, & ipſi Attico dixit, ut ſine cura eſſent: aperteque oſtendebat, ſe præſentium animos (erat enim popularis, ut noras) offendere nolle: cum mare tranſiffent, curaturum ſe, ut in alium agrum deducerentur. Hæc illo vivo. poſt interitum autem Cæſaris, ut primum ex ſenatus conſulto cauſas conſules cognoscere inſtituerunt, hæc, quæ ſupra ſcripſi, ad eos delata ſunt. probaverunt cauſam ſine ulla dubitatione, ſequæ ad te litteras daturus eſſe dixerunt. Ego autem, mi Plance, etſi non dubitabam, quin & ſenatus conſultum, & lex, & conſulum decretum, ac litteræ apud te plurimum auctoritatis haberent, teque ipſius Attici cauſa velle intellexeram: tamen hoc pro conjunctione, & benivolentia noſtra mihi ſumpſi, ut id a te peterem, quod tua ſingularis humanitas, ſua-iffimique mores a te eſſent impetraturi. id autem eſt, ut hoc, quod te tua ſponte facturum eſſe certo ſcïo, honoris noſtri cauſa libenter, prolixè, celeriter facias. mihi nemo eſt amicioꝝ, nec jucundioꝝ, nec carioꝝ Attico: cujus antea res ſolum familiaris agebatur, eaque magna; nunc acceſſit etiam exiſtimatio, ut, quod conſecutus eſt magna & induſtria, & gratia, & vivo Cæſare, & mortuo, id, te adjuvante, obtineat. quod ſi a te erit interpretatum, ſic velim exiſtimes, me de tua liberalitate ita impetraturum, ut tuo ſummo beneficio me affectum iudicem. ego, quæ te velle, quæque ad te pertinere arbitror, ſtudioſe, diligenterque curabo. da operam, ut valeas.

CICERO PLANCO PRAET. DES. S.

JAM antea petivi abs te per litteras, ut, cum cauſa Buthro-
 tiorum probata a conſulibus eſſet, quibus & lege, & ſena-
 tus conſulto permiſſum erat, ut de Cæſaris actis cognosce-
 rent, ſtatuerent, iudicarent, eam rem tu adjuvares: Atticum-
 que noſtrum, cujus te ſtudioſum cognovi, & me, qui non mi-
 nus

nus

nus laboro, molestia liberares. omnibus enim rebus magna cura, multa opera, & labore confectis, in te positum est, ut nostræ sollicitudinis finem quam primum facere possimus. quamquam intelligimus ea te esse prudentia, ut videas, si ea decreta consulum, quæ de Cæsaris actis interposita sunt, non ferventur, magnam perturbationem rerum fore. equidem, cum multa, quod necesse erat in tanta occupatione, non probentur, quæ Cæsar statuerit; tamen otii, pacisque causa acerrime illa soleo defendere: quod tibi idem magnopere faciendum censeo: quamquam hæc epistola non suavis est, sed rogatoris. Igitur, mi Plance, rogo te, & etiam oro, sic medius fidius, ut majore studio, magisque ex animo agere non possim, ut totum hoc negotium ita agas, ita tractes, ita conficias, ut, quod sine ulla dubitatione apud consules obtinuimus propter summam bonitatem, & æquitatem causæ, id tu nos obtinuisse non modo facile patiare, sed etiam gaudeas. qua quidem voluntate esse *m*) erga Atticum, sæpe præsens & illi ostendisti, & vero etiam mihi. quod si feceris, me, quem voluntate, & paterna necessitudine conjunctum semper habuisti, maximo beneficio devinctum habebis. idque ut facias, te vehementer etiam atque etiam rogo.

b. CICERO CAPITONI SVO, S.

NVMQVAM putavi fore, ut supplex ad te venirem. sed Hercule facile patior datum tempus, in quo amorem experirer tuum. Atticum quanti faciam, scis. amabo te, da mihi & hoc: obliviscere mea causa, illum aliquando suo familiari, adversario tuo, voluisse consultum, cum illius existimatio ageretur. hoc primum ignoscere, est humanitatis tuæ: suos enim quisque debet tueri: deinde, si me amas (omite Atticum) Ciceroni tuo, quem quanti facias, præ te soles ferre, totum hoc da, ut, quod semper existimavi, nunc plane intelligam, me a te multum amari. Buthrotios cum Cæsar decreto suo, quod ego obsignavi cum multis amplissimis viris, liberavisset, ostendissetque nobis, se, cum agrarii
mare

m) Grævius malebat: te esse.

mare transissent, litteras missurum, quem in agrum deducerentur; accidit, ut subito ille interiret. deinde, quemadmodum tu scis (interfuiisti enim, cum consules oporteret ex senatus consulto de actis Cæsaris cognoscere) res ab iis in kal. Jun. dilata est. accessit ad senatus consultum lex, quæ lata est a. d. iv. non. Jun. quæ lex earum rerum, quas Cæsar statuisset, decrevisset, egisset, consulibus cognitionem dedit. causa Buthrotiorum delata est ad consules. decretum Cæsaris recitatum est, & multi præterea libelli Cæsaris prolati. Consules de consilii sententia decreverunt secundum Buthrotios; Plancum dederunt. Nunc, mi Capito (scio enim, quantum semper apud eos, quibuscum sis, posse soleas, eo plus apud hominem facillimum, atque humanissimum Plancum) enitere, elabora, vel potius eblandire, effice, ut Plancus, quem spero optimum esse, sit etiam melior opera tua. omnino res hujusmodi videtur esse, ut sine cujusquam gratia Plancus ipse pro ingenio, & prudentia sua non sit dubitaturus, quin decretum consulum, quorum & lege, & senatus consulto cognitio, & iudicium fuit, conservet; præsertim cum, hoc genere cognitionum labefactato, acta Cæsaris in dubium ventura videantur: quæ non modo ii, quorum interest, sed etiam ii qui illa non probant, otii causa confirmare velint. quod cum ita sit, tamen interest nostra, Plancum hoc animo libenti prolixoque facere. quod certe faciet, si tu nervulos tuos, mihi sæpe cognitos, suavitatemque, qua nemo tibi par est, adhibueris. quod ut facias, te vehementer rogo.

CICERO C. CVPIENNIO S.

PATREM tuum plurimi feci; meque ille mirifice & coluit, & amavit: nec mehercule umquam mihi dubium fuit, quin a te diligerer. ego quidem id facere non destiti. quamobrem peto a te in majorem modum, ut civitatem Buthrotiam subleves, decretumque consulum, quod ii secundum Buthrotios fecerunt, cum & lege, & senatus consulto statuendi potestatem haberent, des operam, ut Plancus noster quam primum confirmet & comprocet. hoc te vehementer, mi Cupienni, etiam atque etiam rogo.

CICE-

CICERO PLANCO PRAET. DES. S.

IGNOSCE mihi, quod cum antea accuratissime de Buthrotiis ad te scripserim, eadem de re saepius scribam. non mehercule, mi Plance, facio, quo parum confidam aut liberalitati tuae, aut nostrae amicitiae; sed cum tanta res agatur Attici nostri, nunc vero etiam existimatio, ut id, quod probavit Caesar, nobis testibus & obsignatoribus, qui & decretis, & responsis Caesaris interfueramus, videatur obtinere potuisse, praesertim cum tota potestas ejus rei tua sit, ut ea, quae consules decreverunt secundum Caesaris decreta & responsa, non dicam comprobos, sed studiosè libenterque comprobos. id mihi sic erit gratum, ut nulla res gratior esse possit. etsi jam sperabam, cum has litteras accepisses, fore, ut ea, quae superioribus litteris a te petiissemus, impetrata essent; tamen non faciam finem rogandi, quoad nobis nuntiatum erit, te id fecisse; quod magna cum spe exspectamus. deinde enim confido fore, ut alio genere litterarum utamur; tibi que pro tuo summo beneficio gratias agamus. quod si acciderit, velim sic existimes, non tibi tam Atticum, cujus permagna res agitur, quam me, qui non minus laboro, quam ille, obligatum fore.

CICERO CAPITONI S.

NON dubito, quin mirere, atque etiam stomachere, quod tecum de eadem re agam saepius. Hominis familiarissimi, & mihi omnibus rebus conjunctissimi, permagna res agitur, Attici. cognovi ego tua studia in amicos, etiam in te amicorum. multum potes nos apud Plancum juvare. novi humanitatem tuam. scio, quam sis amicis jucundus. nemo nos in hac causa plus juvare potest, quam tu. & res ita est firma, ut debet esse; quam consules de consilii sententia decreverunt, cum & lege, & senatus consulto cognoscerent. tamen omnia posita putamus in Planci tui liberalitate; quem quidem arbitramur cum officii tui, & reipublicae causa decretum consulum comprobaturum, tum libenter nostra causa esse facturum. adjuvabis igitur, mi Capito: quod ut facias, vehementer etiam atque etiam rogo.

Finis Epistolarum M. Tullii Ciceronis ad Atticum.

M. TVL-

ra. Tu & quid opus sit, & quid sit, videbis omnino. Si tuam solitudinem, communemque calamitatem nemo despexerit: aut per te confici aliquid, aut nullo modo poterit. ^{p.} fin te quoque inimici vexare cœperint, ne cessaris. non ³⁰⁶ enim gladiis mecum, sed litibus agetur. Verum hæc absint ^{a.} velim. Te oro, ut ad me de omnibus rebus scribas, & in me animi potius, aut consilii putes minus esse, quam antea; amoris vero, & officii non minus.

M. TVLLII CICERONIS
EPISTOLARVM

AD
QVINTVM FRATREM,
LIBER SECVNDVS.

ARGVMENTVM.

Commemorat quid in Senatu sit actum, referente primum Lupo de lege C. Caesaris, qua agrum Campanum plebi Romana dividi tulerat, deinde Racilio de judiciis, utrum ante, an vero post ædilitia comitia habenda sint.

MARCVS Q. FRATRI, S.

EPISTOLAM, quam legisti, mane dederam. sed fecit humaniter Licinius, quod ad me, missio senatu, vesperi venit, ut, siquid esset actum, ad te, (si mihi videretur) perscriberem. Senatus fuit frequentior, quam putabamus esse posse mense Decembri sub dies festos. Consulares nos fuimus, & duo consules designati P. Servilius, M. Lucullus: Lepidus, Volcatius, Glabrio prætores. sane frequentes fuimus: omnino ad ducentos. Commorat expectationem Lupo. egit causam agri Campani sane accurate. auditus est magno silentio. materiam rei non ignoras. nihil ex nostris actionibus prætermisit. Fuerunt nonnulli aculei in C. Casarem, contumeliæ in Gellium; expostulationes cum absente Pompejo. Causa fero perorata, sententias se rogaturum